

вих уражень.

Смородина «Зелена серпанок». Високоврожайна селекція. Середньорослий малорозкидний кущ смородини несе на собі великі шкірясті листя світло-зеленого кольору. За своїми характеристиками схожий з сортом «Чорний перли». Плоди середньої маси і розміру досягають у вазі до 2,5 гр. Смородина «Зелена серпанок» високостійка до грибкових захворювань. Термін дозрівання «Зеленої димки»: друга декада липня.

Смородина «Чорна перлина». Сорт утворює середньорослий розкидистий кущ. Плодові кисті середньої довжини досягають максимального розміру в 7 см. Ягоди смородини цієї селекції однакової крупності, округлі, насичено-чорного кольору, з тьмяним блиском і насичений ароматом. Ці якості надають плодам надзвичайно високий ступінь товарності. Ягоди відмінно зберігаються, транспортуються і заморожуються за рахунок сухого відриву від кисті. Смородина «Чорна перлина» відрізняється високою морозостійкістю, опірністю до хвороб і шкідників.

Смородина «Минай Шмирьов». Смородина цього сорту має невисоку, рясно вкриті листям кущі. Листя середнього розміру. Характерною рисою сорту є розгорнута перпендикулярно до пагонів листова пластина. Кисті смородини середні, утворюють по 8-12 квіток. Середні розміром ягоди дозрівають в середині липня. Смак плодів смородини не відрізняється яскраво вираженим ароматом і насолодою. Смородина «Минай Шмирьов» високостійкий до борошністої роси та антракнозу.

Смородина «Спадкоємиця». Дуже ранній сорт. Був виведений російськими селекціонерами. Смородина дозріває до кінця червня. Кущі не сильно розлогі, рясно вкриті зморшкуватими плоскими листочками. Кисть довга, несе на собі до 15 великих квіток. Плоди смородини великі, вагою досягають 6 г. Ягоди ароматні, чорні, з характерним для смородини кислувато-солодким смаком. Смородина «Спадкоємиця» користується високою популярністю серед садівників за великі плоди, самоплідністю і високоврожайністю.

Наведені приклади сортів смородини ті, які користуються найбільшою вживаністю. На сьогоднішній день їх існує велика кількість, а селекціонери і далі працюють над виведенням нових високоврожайних сортів.

Література

1. Осипова З.Ф., Хакулова Г.Г., Шапенкова Л.А. Сорта плодовых и ягодных культур, рекомендуемые для переработки на различные виды консервов//Селекция и сорторазвидение садовых культур. — Орел: ВНИИСПК, 1995. — с. 274-281.
2. Макаркина М.А. Биохимическая оценка сортов и гибридов красной смородины в связи с их использованием в селекции и производстве: автореф. дисс. канд. с.-х. наук. — Брянск, 2000. — 22 с.
3. Помология. Том IV. Смородина. Крыжовник/ Под ред. Е.Н. Седова. — Орел: ВНИИСПК, 2009. — 468 с.
4. Универсальная энциклопедия лекарственных растений / сост. И.Н. Путырский, В. Н. Прохоров. — М.: Махаон, 2000. — С. 256-257.

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ ЦУКРОВОЇ

Іщенко В.І., Лепеха Т.О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Цукрова кукурудза — цінна овочева культура. У їжу використовується зерно в молочній стиглості у свіжому, замороженому, консервованому та сушеному вигляді. З кукурудзи готують більше 150 страв. Консерви роблять із цілих і дроблених зерен, а також у суміші з іншими овочами.

Треба мати на увазі, що за поживністю та смаковими властивостями цукрова кукурудза займає одне з перших місць серед овочевих культур. У її зерні у фазі молочної стиглості міститься (% на сиру речовину): вуглеводів — 18-20, у тому числі цукру — 3,5-6, протеїну — близько 3, золи — 0,5, жирів — до 1. Крім того, зерно багате вітамінами. У порівнянні з зерном зубовидної кукурудзи цукрова містить у 2 рази більше жирів і в 1,5-2 рази цукру. У зерні цукрової кукурудзи значно більше декстринів і менше крохмалю. Одним словом, цукрова кукурудза поживніша за зубовидну і за калорійністю навіть перевищує зелений горошок і овочеву квасолю.

Всі сорти та гібриди цукрової кукурудзи, які культивуються в нашій країні, належать до виду звичайної кукурудзи і її підвидів: європейського, південноамериканського, аризонського, а також до гібридів між цими підвидами.

Вітчизняні городники в основному вирощують сорти та гібриди з яскраво-жовтим і білим забарвленням зерна. У скоростиглих сортів з дрібними качанами буває 8-16 рядів зерен, у пізньостиглих — 14-20 рядів. Відмітна ознака цукрової кукурудзи — тканини стебла, листя та качанів у неї ніжніші, ніж у зубовидної і кременистої кукурудзи. Зморшкуватість і скловидність зерна обумовлюються підвищеною здатністю її вуглеводів із втратою води зменшувати обсяг.

Варто зауважити, що цукрова кукурудза — культура теплолюбна. Насіння проростає при 8-10°C, найкраща температура для росту і розвитку рослин 18-24°C. У період цвітіння висока температура повітря (30°C і вище) погано позначається на процесі запліднення — сприяє зниженню врожайності та погіршенню якості качанів. У порівнянні із зерновою кукурудзою цукрова менш засухоустійка. Найбільша потреба у воді проявляється в другий період росту та розвитку, за тиждень до викидання волоті, і триває місяць. Коли зерно досягне нормальної величини та форми, потреба у воді знижується.

Цукрова кукурудза — рослина короткого світлового дня. Для сприятливого проходження світлової стадії розвитку цій кукурудзі необхідний 12-14-годинний світловий день. При більш довгому світловому дні рослини пізніше цвітуть, затягуються строки дозрівання, збільшується вегетаційний період.

Ця рослина вимагає родючих, багатих гумусом, структурованих ґрунтів, що добре прогриваються, та мають гарну повітро- і водопроникність. Добре росте на глибоких наносних і супіщаних чорноземах, легких суглинних чорноземах і каштанових ґрунтах. Поруч із цукровою зерновою кукурудзою не сіють, інакше не уникнути переzapилення з втратою чистосортності.

До добрив цукрова кукурудза досить чутлива. Найбільше живильних речовин рослинам потрібно в період цвітіння і формування качанів. При нестачі азоту листя жовтіє і відсихає; якщо бракує фосфору — листя червоніє. При ознаках калієвого голодування кукурудза припиняє ріст, по краях листя з'являються як би опіки, зерно утворюється і великим і дрібним. Потрібно не забувати вносити на плантацію кальцій: він не тільки нейтралізує кислотність ґрунту, але і сприяє утворенню корневих волосків.

Коли і як вносити добрива? Під осіннє перекопування ділянки вносять розраховуючи на 1 кв.м 2 кг напівперепрілого гною, 35 г суперфосфату, 25 г калійної солі. Рано навесні ґрунт необхідно рихлити на 8-10 см. Мінеральні добрива можна вносити як під осіннє перекопування, так і під весняне розпушування. Сіють кукурудзу у пору стійкого тепла, коли ґрунт на глибині посіву прогріється до 8-10°C, що буває в першій декаді травня. При більш ранньому посіві скоростиглі сорти, що володіють підвищеною холодостійкістю, формують качани на 5-7 днів раніше, однак урожайність їх буває на 10-12% нижчою, ніж при посіві в оптимальний строк. На одну сотку (100 кв.м) висівають 200 г насіння. Глибина закладення посіву-5-6 см при ранніх і 8-10 см при оптимальних строках. Схема посіву 70x70 см із залишенням у гнізді після

проріджування двох рослин. Помічено: у загущених посівах при недостатньому освітленні рослин забарвлення листя блідне, стебло тоншає, ріст і розвиток кукурудзи слабшають. Зазвичай сходи проріджують з появою другого листа. Протягом вегетації посіви цукрової кукурудзи рихлять і просапують. Гарні результати дає пасинкування рослин у фазі 7-8 листів. З таких рослин отримують більше вагомих качанів.

Поливають кукурудзу невеликими дозами, адже її коренева система заглиблюється слабо. Збирають у фазі молочної стиглості. Сигнали до збирання наступні. Поява на зовнішніх шарах обгортки крайки, що засихає, шириною близько 1 мм. Верхні шари обгортки до цього часу менш вологі і туго облягають качани. Маточкові нитки біля самої вершини качана злегка буріють, але не зсихаються. Зерно настільки виконане, що ряди щільно замикаються. Жовте забарвлення виражене у всіх зерен до самої верхівки качана. Верхівка зерна без вм'ятин і ознак зморшкватості. При натисненні нігтем оболонка зерна лопається, з неї вискакує зародок та витікає молочно-біла рідина.

Збирають качани у два-три прийоми. Зірвані качани негайно варять або пускають на консервування. За добу після збирання зерно цукрової кукурудзи втрачає 50% цукру при температурі 30°C і 17% при 10°C.

Література

1. Беликов Е.И., Климова О.Е. Использование пищевой кукурузы в различных селекционных программах //Кукуруза и сорго, 2002. — №3. — С. 15-20.
2. Сумароков А.М., Климова О.Е. Устойчивость самоопыленных линий пищевой кукурузы к повреждению стеблевым мотыльком //Кукуруза и сорго, 2003. — №6. — С.17-20.
3. Плеханова Т.Ф. Підсумки селекційної роботи з кукурудзи цукрової //Науковий вісник НАУ/ Редкол.: Д.О.Мельничук (відп. ред.) та ін. — К., 2002. — вип. 48. — С.40-47.

СОРТОВІ ОСОБЛИВОСТІ СОНЯШНИКА

Іщенко В.І., Решетняк В.І.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

На сьогодні соняшник є чи не основною олійною культурою в Україні. З року в рік його площі розширюються, що зумовлено високою рентабельністю цієї культури. Сучасні сорти і гібриди соняшнику здатні забезпечити урожайність насіння до 45-50 ц/га, збір олії — 1,5-2 ц/га.

Будь-який сорт соняшнику по суті — гібридна популяція з великою кількістю біотипів. Вони вирізняються за олійністю, урожайністю, стійкістю проти хвороб і шкідників, але вирівняні за тривалістю періоду вегетації, висотою рослин, кольором сім'янок.

Останнім часом в Україні набули поширення гібриди, що мають ряд істотних переваг перед сортами: урожайність вища на 10-15%; рослини вирівняні за морфологічними ознаками, тривалістю фаз розвитку, дружно досягають, зменшуючи цим витрати на післязбиральну обробку насіння; утворюють невелику вегетативну масу. Останнє сприяє скороченню енерговитрат на збиранні врожаю та підготовці ґрунту під наступну культуру сівозміни.

За тривалістю вегетаційного періоду гібриди соняшнику поділяють на такі групи: 1.Скоростиглі (період вегетації 80-90 днів): Байда, Візит, Кий, Одеський 149, Красень, Каліда, Еней, Логос, Міраж, Принц, Сяйво, Цефей; 2.Ранньостиглі (90-100 днів): Ант, Альціон, Галя, Антрацит, Віста, Запорізький 26, Запорізький 9, Одеський 249, Етюд, Дунай, Боєць, Зорепад, Світоч, Ко-